

Østervrå set fra Vest

SPEJLET

ET TILBAGEBLIK

**Østervrå Lokallistoriske
Forening**

Mit navn er Niels Christian Rahbek.

Jeg skal lige referere til "Spejlet nr. 16/17", hvori står beskrevet, at jeg pillede ved min faders bils håndbremse - og så rullede bilen ellers ned imod åen og anlægget bag ved købmand Åbels købmandsforretning i Ø. Vraa.

Men for fuldstændighedens skyld: Det var altså "gearstangen jeg pillede ved" - bestemt ikke for på daværende tidspunkt at gøre nogen noget ondt; men det medførte da vist noget konstaterbart lidt vildt, og en katastrofe kunne vel i Ø. Vraa's horisont svagt anes(?).

Nogen har endda bemærket det og skrevet det ind her i byens lokalhistorie. Jamen dog!

Kan huske det en smule, specielt gearstangen, - og at jeg var så helt enormt nysgerrig!

Men jeg overlevede - om end jeg er i tvivl omkring, hvem der reddede mig og i hvilken bil det skete.

Faktisk tror jeg nu ikke, at det var min far; nok nærmere hans rareste assistent, der hed Sebelsted, der ofte gav mig bobletyggegummi efter at have været inde hos Abel, hvilket altid nærmest hver gang skete, når jeg fik lov til at tage med ham ud at køre i praksis.

Måske ønsketænkning - eller?

Kun ganske få gange var jeg faktisk med min far på tur ud i hans praksis.

Men ok; jeg må give op; -jeg kan altså ikke.....sådan helt eksakt huske det!

Jeg er født i Øster Vraa i den daværende dyrlægebolig på Hjørringvej nr. 415.

Min far var Verner Rahbek, dyrlæge, - og min mor hjemmearbejdende med hjem og med telefon døgnnet rundt: Else Rahbek, - født Sørensen - og som hun altid sagde i tlf'en, der var af den tids gammeldags jyske slags med gaffeltragt, som man drog ned:

"Hvad har du/De så på hjerte!" –

Begge mine forældre er nu afgåede ved døden.

Min far var ikke her fra egnen og hans forældre mødte jeg aldrig; min morfar hed Søren Christian Sørensen og han drev tidligere gården, "Store Beith" syd for Hjørring; men han solgte kort efter krigen gården og flyttede ind på Ifversens vej 8 i Hjørring sammen med sin lidt stabilt hjemmeboende datter, Stinne - Kirstine Sørensen, "betf Kje'sten", som de nærmeste fastboende kaldte hende, der var min søde moster og i en menneskealder var massøse / fysioterapeut ved Hjørring Sygehus.

Fra min søde morfar, bedstefar, - for ham mødte jeg jo glædeligt nok nogle få gange - fik jeg mit mellemnavn: Christian.

Jeg blev født i år 1949 og blev som det første i mødet med livet, har jeg ofte hørt, smidt ned i en papkasse fra "Marinus Madsen" i Hjørring, da min moder under hjemmefødslen var ved at forbløde, så hende tog man sig selvfølgelig betydeligt meget mere af på Hjørringvej nr. 415 - den dag altså til at starte med, tænker jeg så såre rimeligt.

For lige at gøre historien om min søde bedstefar færdig, - så besøgte han og min moster Stinne os særdeles sjældent og kun kort tid af gangen. Tilbage fra krigens tid var der fortsat så fatale fjendskaber, som min fader i hvert fald ikke gjorde mindre med sin konstant udfordrende måde at være på.

Min bedste oplevelse af et besøg af min bedstefader, - er et besøg i haven i Ø. Vraa, hvor jeg ude i haven sidder i en barnestol, - og min søde bedstefar lægger sin store næve så blødt på mit lille hoved, - aer mig og og si'r: - "Dij bett' klør!"

Der blev faktisk taget et foto af den lykkelige stund (min moster Stinnes værk) - og jeg har det. Det var gengældt kærlighed! Glemmer det faktisk aldrig og kan fornemme det endnu – følelsen af hans store, kærlige hånd på mit hoved'!

Jeg er fortsat så glad for dét der gamle fotografi!

Dårligste besøg var engang, hvor min søde bedstefar havde sat sig i en gammeldags ligestol ude på plænen i Ø. Vraa og oplevede, at stoffet brød sammen under ham. Han bad om hjælp og kunne ikke komme op via egen kraft! Min far, der sad ved siden af, løb - for mig at opleve – helt vildt ind i huset; mens jeg som 5-6-årig forsøgte at hjælpe min søde, nødlidende bedstefar op, - hvilket jeg jo så bare slet ikke magtede.

Tilbage kom min far med sit fedeste kamera, et Kodak Retina - og han tog 3 fotos af min bedstefars største ydmygelse - inden han overhovedet hjalp ham op. - Jeg hadede det, fordi min bedstefar følte sig ydmyget - og det gik ikke stille af!! Min far udnyttede faktisk situationen til hvad han troede kunne blive til hans lidt dumme fordel; - men altså på sigt bare slet ikke blev det. De fotos hadede jeg - men de er her fortsat i min besiddelse. En del af mit lidt underlige liv.

Den oplevelse, der i den grad ydmygede min morfar, bedstefar, - var meget symptomatisk for min fars ulyksalige og lidt for vanvittige måde at være på, - desværre.

Så jeg kan sagtens forestille mig, at han var både "næsviss overfor telefondamerne", hvilket han i øvrigt også fik knubbende ord for i Gylling, hvor vi senere havnede - såvel som generelt udfordrende på en aggressivt slem måde overfor verden i øvrigt.

Mit liv med min far i Ø. Vraa var ikke spor godt. Han var meget uberegnelig og lunefuld og min mor fandt sig i så utroligt meget - og over senere år - mere endnu end godt var.

Konflikten mellem min far og hans egen såvel som min mors familie - handlede jo også om krigen og hvordan man før og efter besættelsen havde ageret og agerede.

Min far sympatiserede med de tyske nazister og LS / DNSAP i 30'erne, ved jeg (kan her desværre referere til bogen: "Intet nyt fra Østfronten" v. Erik Haast) - men han meldte sig underligt nok først ind i partiet i 41, hvilket så gjorde ham til landsforræder i krigens slutning. Så i forbindelse med befrielsen blev han sammen med flere andre bedsteborgere (nogle med stor rette andre med ganske urette) fra byen sat på en ladvogn og kørt i Sæby Arrest. Og dér sad min far så i en måneds tid under Sæby Arrests bygnings blå logo: "Retfærdigheden".

For nogle år siden snakkede jeg allersidste gang med en gammel bekendt fra gården Ormholt, v. Ø Vraa, - Gerda Yde, der kunne fortælle mig, at min mor, efter at min far var sat i arrest efter krigens afslutning, - tog sin cykel nærmest jævnlige fra Ø Vraa til Sæby - modtagende arsenik fra medicinskabet på l. salen - faktisk flere gange, for at give ham en mulighed for - "på vel allerværste Goebbelske vis", (tænker jeg), at suicidere; "men Niels", sagde Gerda:

"Din mor sagde til mig, at det ville han, din far - altså bare slet ikke!" Havde han gjort det - var mit liv jo også blevet så meget anderledes uforløst/forløst.

Så meget kan man skrive om dét!

Min barndom i Ø. Vraa blev den allerbedste del af min barndom, - nok fordi min far så ofte var i praksis og jeg så få gange var overladt til ham, tænker jeg.

Jeg rådede reelt mere over mit eget liv som barn i Ø. Vraa - end senere.

Men nok om dét: Nu over til noget lokalt væsentligere for mig:

Vedr. Gården Smedegaard på Brøndenvej

Noget jeg meget hellere vil skrive om er, at der på gården, Smedegaard på Brøndenvej boede et par helt fantastisk dejlige mandspersoner, Valdemar og Hagbard Larsen, som jeg i forbindelse med mine første leveår i 1950'erne stiftede et dejligt venskab med, specielt med Hagbard, som var et utroligt sødt, regelret og ordentligt menneske. Et menneske, der behandlede mig med kærlighed, ømhed og stor respekt gennem årene!

Jeg vandrede flere gange i starten af 50'erne som "bette purk i korte bukser" derud til Smedegård, fordi jeg kunne lide at være der, og jeg deltog i deres liv og arbejde, hakkede lidt ubehjælpsomt roer og deltog i de herligste pauser såvel på marken som i Smedegaards karlestue før og efter.

Jeg elskede at være derude! Hagbard tog på et tidspunkt til Kbh. og søreme om han da ikke fandt sig en kæreste, - var hun kassedame i Irma (?); det tror jeg nok. Han tog hende med hjem til Ø.Vraa, eller også tog hun (som mere erfaren bybo) med ham hjem - og de fik et dejligt barn, Anders Larsen (født i året 1956, ved jeg faktisk via et foto jeg har)!

Anders' vugge kiggede jeg søreme ofte interesseret ned i; men skilt blev forældrene senere, - og Hagbard blev ulykkeligvis helt alene igen. Hvad der herefter skete, ved jeg ikke så meget om,

Min bedstefar døde i 1956 - og dét var jeg meget ked af - og at være med til begravelsen, som jeg gerne ville - måtte jeg jo så bare slet ikke. Den vinter var særdeles trist og kulsort.

Min far solgte praksis til dyrlæge Vuholm og vi forlod Ø. Vraa i en blå Ford Taunus (den med globen foran). Min mor sad bagi og græd, da vi kørte væk fra byen og lagde hendes fødeland for hende at føle lidt evigt bag os. Min mors tårer fik på punktet så såre evigt ret.

Efterfølgende boede vi et år i Gedved, hvor min far lidt forfejlet forsøgte sig som dyrlæge ved Koopmanns Svineslagteri i Horsens, - dernæst flyttede vi mere blivende til Gylling syd for Odder, hvor min far efterhånden mest dyrkede overmåde megen smådyrspraksis.

Hagbard Larsen var og er fortsat et dejligt og et godt menneske i min nordjyske fortid og i mit liv; et menneske jeg med stor glæde tænker tilbage på!

Når jeg efterfølgende var i Vendsyssel opsøgte jeg altid Hagbard og flere gange kørte jeg ham ned til min forældres bopæl i Gylling, fordi han så gerne ville møde - nok allermest min moder, vidste jeg da nok. Hagbard var en stovt og rank vendelbo, der talte sproget så herligt flot; men lidt ulykkelig var han i sit inderste, kunne jeg da egentlig nok mellem stederne fornemme.

Men i samtaler med ham kom jeg tæt på de følelser jeg ellers aldrig fik mulighed for at berøre i mit meget besynderlige hjem.

Hagbards allerstørste glæde forsvandt, da hans lille familie brast; men den positive livsindstilling han havde, forsvandt nu aldrig helt - om end han nok døde så alt, alt for tidligt. Hagbard, Valdemar og deres mor ligger nu genforenet i døden

på samme gravplads på Torslev Kirkegård, - ved jeg ud fra et ganske aktuelt selvsyn.

Og så kommer der lige et lille digt tilegnet denne her dejlige "voksen-ven" jeg dengang havde:

et digt til landmanden vendelboen og mennesket, Hagbard Larsens ære:

Det smukkeste af alt

At livet kan være så dejligt og skønt,
har jeg nok nærmest glemt
i mit lidt for buldrende arbejdsliv;
men glemt har jeg nu bestemt ikke
alt det gode jeg har modtaget
og alt det dejlige, der blev mig tildelt
i min nordjyske barndom.
Hvis du spørger mig om det bedste af alt,
så er det jo naturligvis mine to børns
herlige og ovenud dejlige fødsler; -
men dernæst dukker det umiddelbart op:

En spontan cykeltur med madpakker,
som starter med at Hagbard siger,
at nu smører jeg skad' me et par
madpakker
og så tager vi to cyklerne, for nu skal jeg
vis' dig noget, Niels!

I starten af 1960 'erne var det,
og to Majami fik vi med os ud i Pajhede Skov.

På tur, som aldrig før
med min barndoms allerkærligste menneske,
Hagbard Larsen fra Smedegård i Ø. Vraa,
som den, der bare viste mig vej
til et himmerige jeg ellers aldrig før havde set
og efterfølgende har haft svært ved at finde.

I mit barndomshjem fandtes faktisk
overhovedet ikke sådan umiddelbar lykke!
Vi smed cyklerne og lagde os ved en lille sø,
hvor guldsmede fløj og cirklede blå og gyldent
og indædt solreflekterende omkring os
og Hagbard spurgte til mit liv -
og han lyttede,
hvilket jeg slet ikke var forvænt med
fra noget menneske over år.

Og hver gang jeg troede jeg sagde noget
for kompliceret, - sagde Hagbard bare:
"Detby'rsrsjil!"

Jeg følte mig hjemme med Hagbard
på en måde, som jeg aldrig senere
har oplevet gentage sig med
noget andet menneske!

Det var bare så dejligt!

Med kærlig hilsen

Niels Christian Rahbek,

dengang: "Dyrlægehuset", Hjørringvej 415, Øster Vraa;

nu bosiddende i Mosbjerg.

Til Spejlets redaktion alene:

Er der noget I ønsker yderligere belyst eller er i tvivl om - så kontakt mig.

Hvis nogen ellers ønsker forbindelse med mig, - så giv dem mailadressen og evt. da også mobil nr.: 4087 7783.

Specielt Anders Larsen fra Smedegaard vil jeg så gerne kontages af; men søreme da også af andre, der måtte ønske det.

Hvor er "Spejlet" dog et flot og menneskeligt gavnligt initiativ!!!
At dyrke fortid er på ingen måde elendigt; - det styrker alene nutid og
ikke mindst alles fremtid!

Tak for jeres og "Spejlets" flotte vedholdenhed!

For tidligere beboere af området er det jo en ren guldgrube at læse jeres
fantastiske beskrivelser af en fælles fortid, ved jeg, fra også andre fra min nordjyske hjemstavn, der med stor glæde har
læst og nydt det!
Tak fra flere!

Den store mester

Jeg ser i den åbentstående fordørs midte
lyskeglen ned over trappen
opfyldt af snefnugs hvirvler
ned over sneen
opblæst i store driver

dybe spor af støvler
suser ind i øjnene
overvældende

Jeg blinker og gyser
mod sugende blæstsne
i luften som tusindvis
af stjerner og stjerner

Jeg ser vedholdende og fast
gennem snefoget,
skimter den store, mørke kane
og kusken, der stående
slår armene ud og omkring sig,
hoster og spytter skrå
fra de blåsorte læber
med dump lyd.

Bagved ham sidder i bjømeskindspelsen
utilnærmelig og stor,
den store mester,
min far
og ved hans fødder
lædertaskemes skjulte indhold
af værktøj og instrumenter
bag indfedtede snøringer, stropper
og rimkolde beslag.

Jeg sanser et strejf af kloroform og sprit
iblandet hans ramme svedlugt.

De uroligt prustende trækheste
uvirkelige og skræmmende store
med øjnene skjulte
bag sorte klapper
og skyer af hvid, dråbefyldt ånde,
som hvæsende kegler
op i mørket.
Kuskens hæse: "Jaaah!"
Lyden af piskens knald;

seletøj, der knirkende strammes

og skuren af jern over is,
mens synet glider
væk over sneen

ind i natten
i mit indre

Min kommentar:

Digtet her omhandler (ud fra mine bameøjne) min far, dyrlæge Verner Rahbek, der praktiserede i Ø. Vrå fra okt 1933 til medio 1957. Der faldt megen sne i min barndom i 1950'eme og noget særsyn var det nu slet ikke at min far blev afhentet af hestetrasket kane, når vejene var alt for ufremkommelige. Trækdyr, heste var jo såre almindelige og kaner fandtes dengang på flere gårde. Skal nu nok også af hensyn til min fars renommé nævne, at han i flere situationer bad om kane-befordring fra gårde i nærheden, når han skulle ud til visse husmandssteder, hvor man ikke havde en sådan mulighed og hvor dyrlæge assistance til en syg, mindre besætning var endog meget vigtig for sådanne mere fattige og dermed sårbare folk. Skal nok også retfærdigvis nævne, at min far nogle gange undlod at fremsende sin regning til sådanne steder, som var så fattige at børn lå i primitivt sammentømrede kasser på husets gulve. For ganske nylig har jeg besøgt en dyrlæge Ælm Tersløse Jensen, der i starten af 1950'eme ofte assisterede min far i praksis og i øvrigt nu er bosat i området nær Ø. Vrå.

Ælm fortalte, at han på et tidspunkt dengang blev ringet op af en landmand, der havde behov for hans hjælp. Ælm, der vidste at han p. g. a. snestorm ikke i sin bil ville kunne komme ud til gården, bad landmanden om at sende sin kane?

Landmanden svarede, at han syntes det var synd for dyrene (hestene) at sende dem ud i et sådant herrens til vejr.

Tjah! Ælm brød sig forståeligt nok ikke personligt/fagligt om en sådan udmelding; men vi snakker jo f. eks. også her om en forhistorisk tid, hvor dyrlægen ikke (som visse efterfølgende har praktiseret det) på forhånd udlagde store depoter af medicin hos landmanden..... hm!

Kommentar slut!
Niels Rahbek

Østvendssyssel Folkeblad marts 1957.

Indbydelse.

Kunder, naboer og venner, der vil glæde os på vor 25 års bryllupsdag onsdag den 13. marts, er hjertelig velkommen på Østervrå hotel kl. 20. – Af hensyn til borddækning bedes gæsterne melde sig på Østervrå hotel senest søndag d. 10. marts.

Nora og Frede Pedersen
Østervrå.

Torslev Kommune

I anledning af, at bagerm. Frede Tidemand Pedersen, Østervrå, har ansøgt om fornyelse af konditor-adkomst uden ret til udskænkninger af stærke drikke i ejendommen matr.nr. 4 k m.fl., Østervrå, Torslev sogn, bekendtgøres det herved i medfør af beværterlovens § 17, at sognerådet i sit møde d. 7. marts d. å. Har vedtaget at anbefale, at nævnte bevilling gives.

Sølvbrylluppet i Østervrå.

Bagermester Frede Pedersen og hustrus sølvbryllup fejredes i onsdags under meget stor opmærksomhed.. Om morgenen var der frokost, hvortil mange af sølvbrudeparrets naboer og venner var mødt op. Herunder holdtes en lang række taler, der hyldede sølvbrudeparret: sognerådsformand. R. Bock, bagerm. Nielsen, Tversted, bagerm. Andersen, Østervrå, bagerm. Lohse, Morild, vognmand Th. Jensen, uddeler Østergaard, bogtrykker H. Christensen, A. J. Lauersen og Niels Nielsen, Nordjyden, Østervrå. – I dagens løb strømmede det ind med gaver, blomster og telegrammer.

Om aftenen samledes ca. 200 mennesker til fest på hotellet, og her blev der talt af pastor Lentz, gdr. Chr. Christensen, Krogsdam, og sølvkommens ældste broder, ligesom der blev sunget flere hyldestsange til det afholdte sølvbrudepar.